

Az Európai Unió indo-csendes- óceáni stratégiájának öt éve: mérleg és tanulságok

BUZNA VIKTOR, CSICSMANN LÁSZLÓ, GORECZKY PÉTER & TREMBECZKI ZSOLT

MKI Elemzés

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Buzna Viktor, Csicsmann László, Goreczky Péter, Trembeczki Zsolt

Lektorálta:

Kulcsár Andrea, Vass Ágnes

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

KE-2026/8

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

A borítókép forrása: Shutterstock

2026. április 24.

Buzna Viktor, vezető kutató, MKI
Csicsmann László, vezető kutató, MKI
Goreczky Péter, vezető kutató, MKI
Trembeczki Zsolt, kutató, MKI

AZ EURÓPAI UNIÓ INDO-CSENDES-ÓCEÁNI STRATÉGIÁJÁNAK ÖT ÉVE: MÉRLEG ÉS TANULSÁGOK

BEVEZETÉS

Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) 2021 szeptemberében közzétette az indo-csendes-óceáni térségbeli együttműködésre vonatkozó uniós stratégiát, amellyel egy évek óta zajló geopolitikai trendre reagált. Az Amerikai Egyesült Államok 2017-ben, részben Abe Sinzó korábbi japán miniszterelnök lobbitevékenységének a hatására, de főleg a regionális hatalmi versengésnek a Kínai Népköztársaság felemelkedésével járó megerősödése miatt fogadta el az első indopacifikus stratégiáját. A térségben zajló fejleményekre válaszul számos ország, így az uniós tagállamok közül Franciaország, Németország és Hollandia is kidolgozta a régióra vonatkozó saját koncepcióját. Brüsszel ezért a 2021-es dokumentumban célként határozta meg, hogy az Indo-Csendes-óceán térségében „olyan partnerségeket építsen ki, amelyek megerősítik a szabályokon alapuló nemzetközi rendet, kezelik a globális kihívásokat, és megteremtik egy gyors, igazságos és fenntartható gazdasági helyreállítás alapjait”.¹ A stratégia erősen értékalapú megközelítése értelmében mindezt a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok, valamint az olyan egyetemesen elfogadott kötelezettségvállalások alapján valósítanak meg, mint a párizsi klímaegyezmény.

A stratégia elfogadását követően azonban az EU belső és külső környezete is drasztikusan megváltozott. 2022 februárjában Oroszország megtámadta Ukrajnát, amely egy elhúzódó háborúhoz vezetett a nyugati blokk közvetlen szomszédságában. Komoly technológiai áttörés zajlott le a mesterséges intelligencia terén, ami ráirányította a figyelmet az EU globális

¹ „Questions and Answers: EU Strategy for Cooperation in the Indo-Pacific”, *European Commission*, 2021. szeptember 16., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_4709.

versenyképességének a jelentős mértékű visszaesésére – ahogy azt a 2024-ben közölt, s azóta is sokat idézett Draghi-jelentés is kiemelte. Folytatódott az európai gazdasági húzóágazatnak számító autóiipari termelés gyengülése. A kínai elektromos autók dömpingszerű megjelenésére ezért a Bizottság védővámokkal reagált, amely mélypontra taszította az Európai Unió és a Kínai Népköztársaság kapcsolatát. Az Egyesült Államok vezetését 2025-ben Donald Trump vette át, akinek meglehetősen szkeptikus a transzatlanti politikája, és nemzetbiztonsági kockázatként értékeli az uniós kompetenciák hiányosságait. Mindez növekvő terheket ró az európai gazdaságokra, egyre több kihívás elé állítja a nehézkes brüsszeli bürokráciát, és elmélyíti a belső vitákat.

Az EU indo-csendes-óceáni stratégiája a politikai kontextusban ezért mindenekelőtt arra világít rá, hogy a szövetség a versenytársainál lassabban reagál a globális viszonyrendszerben tapasztalható, egyre gyorsuló változásokra. Habár a vonatkozó hosszú távú uniós terveket körültekintőbben is lehetett volna időzíteni, a térség jelentősége nem csökkent: továbbra is növekvő gazdasági súlypont, miközben a nagyhatalmi versengés kiemelt terepe. A Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund, IMF) előrejelzése szerint az ázsiai-csendes-óceáni régió a világ gazdasági növekedésének a 46,8 százalékát adja 2026-ban,² míg – egyes becslések szerint – a tengeri kereskedelmi forgalom 80 százaléka halad át rajta.³ Külön ki kell emelni, hogy a régió geopolitikai forrópontja, Tajvan a világ félvezetőiparának az egyik központja: a TSMC (Taiwan Semiconductor Manufacturing Company) a globális chipgyártás 60 százalékáért felel.⁴

Mindezek következtében fontos tisztában lenni azzal, hogy az elfogadása óta eltelt öt évben milyen eredmények születtek az uniós indo-csendes-óceáni stratégia megvalósítása terén. A tanulmány ennek érdekében az Európai Unió és az indopacifikus térség egyes alrégiói – Kelet-Ázsia, Délkelet-Ázsia, Dél-Ázsia, Ausztrália és Csendes-óceánnak az Egyenlítőttől délre eső részén található szigetek – közötti kapcsolatok alakulását mutatja be. A vizsgálat alapját a 2021-ben rögzített megállapítások, vállalások adják. Bár a tanulmány nem tér ki a kapcsolatok minden területére, az uniós dokumentumban szereplő

2 „GDP Based on PPP, Share of World”, *International Monetary Fund*, 2026. március, <https://www.imf.org/external/datamapper/PPPSH@WEO/APQ>.

3 „What the Indo-Pacific Means to Europe: Trade Value, Chokepoints, and Security Risks”, *Hague Centre for Strategic Studies*, 2023. november, <https://hcss.nl/wp-content/uploads/2023/11/What-the-Indo-Pacific-means-to-Europe-Trade-Value-Chokepoints-and-Security-Risks-HCSS-2023.pdf>.

4 „TSMC 2024 Annual Report”, *Taiwan Semiconductor Manufacturing Company*, 2025. március 12., https://investor.tsmc.com/sites/ir/annual-report/2024/2024%20Annual%20Report_E.pdf.

szempontokat, prioritásokat követi, így átfogó képet ad az EU, illetve kisebb részben az uniós tagállamok térségbeli tevékenységéről.

AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS KELET-ÁZSIA KAPCSOLATRENDSZERE AZ INDO-CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉGRE VONATKOZÓ STRATÉGIA TÜKRÉBEN

Csicsmann László, Buzna Viktor

A jelen alfejezet három kiemelt területtel foglalkozik a kelet-ázsiai térség vonatkozásában: a biztonsági jellegű ügyek mellett a gazdasági együttműködések, valamint a normatív politikai és polgári szabadságjogok kérdését is elemzi. Az Európai Unió az indo-csendes-óceáni stratégiájában kiemelt prioritásként kezeli Kelet-Ázsiát, mivel Kínát olyan „rendszerszintű riválisnak” tekinti, amelynek a gazdasági és a politikai expanzióját ellensúlyozni kell. Ugyanakkor nem lát benne közvetlen fenyegetést – szemben Oroszországgal, a Közel-Kelettel vagy egyes afrikai térségekkel, amelyek esetében a radikalizmus, a migráció vagy bizonyos hatalmak területi ambíciói rövid távon jelentkező biztonsági kihívást jelentenek számára. Brüsszel szemszögéből Peking elsősorban a szabályokra épülő nemzetközi rendszert veszélyezteteti, amelynek az EU az egyik fő támogatója. Az Európai Uniót az ukrajnai háború is befolyásolja a Kínával való kapcsolatok alakulásában, amennyiben az utóbbi aláássa a biztonságát. Brüsszel számára az is dilemmát okoz, hogy a Trump-adminisztráció ottani aktív politikájának fényében hogyan pozicionálja újra magát az indo-csendes-óceáni térségben:⁵ megoszlanak a vélemények arról, hogy követni kell-e Donald Trump Kína-ellenes politikáját, vagy inkább egyfajta harmadik utat lenne érdemes követni Pekinggel kapcsolatban. 2025. szeptember végén kezdte meg munkáját az EU új indo-csendes-óceáni különmegbízottja, María Castillo Fernández, jelezve Brüsszel növekvő érdeklődését a térség iránt.

Az Európai Unió a kelet-ázsiai régió kapcsán is kitüntetett jelentőséget tulajdonít a tengeri biztonság kérdésének. A stratégiai dokumentum szerint kiemelten fontos az ottani katonai jelenlét, amit a tagállamok elsősorban a hajózás szabadságát (freedom of navigation, FON) biztosító hadgyakorlatok keretében valósítanak meg. 2022 óta az Európai Unió a koordinált tengeri jelenlét (Coordinated Maritime Presence, CMP) nevű eszköz révén hangolja össze a

5 Ben Schreer, *More or Less? European Defense Engagement in the Indo-Pacific in the Second Trump Administration* (International Institute for Strategic Studies, 2025), https://www.iiss.org/globalassets/media-library---content-migration/files/research-papers/2025/06/european-defence-engagement-in-the-indo-pacific/iiss_european-defence-engagement-in-the-indo-pacific_062025.pdf.

tagállamok által kezdeményezett katonai misszióit, amelyek célja a tengerjog szabályainak a betartatása és egyfajta erődemonstráció. Miután az uniós katonai képességek – különösen a tengeren alkalmazhatóak – meglehetősen csekélyek, a tagállamok jelenléte inkább szimbolikusnak mondható,⁶ s elsősorban a figyelmeztetés és a figyelemfelhívás, a tengeri helyzetfelismerés (Maritime Domain Awareness, MDA) javítása a célja. Az EU 2015-ben, kapacitásnövelés céljából indította meg a Nyugat-indiai-óceán térségében a CRIMARIO (Critical Maritime Routes Indo-Pacific) elnevezésű katonai missziót, amelynek a hatóköre 2020 óta egész Ázsiára kiterjed. A Kínának szóló erődemonstráció hatékonysága azonban kétséges, és eddig nem sikerült elrettentenie Pekinget a regionális terjeszkedéstől, ugyanis az európai hatalmak részéről hiányzik a keményhatalom demonstrálásához szükséges közös politikai elkötelezettség, de a haditengerészeti képesség is. Az EU stratégiája így érdemben nem befolyásolja Kína hatalmi képességeit, illetve a szigetvilággal kapcsolatos asszertív politikáját.⁷

Az európai hatalmak közül Franciaország rendelkezik a tengeri képességek legszélesebb spektrumával. 2024-ben a Clemanceau 25 elnevezésű katonai misszió keretében több fregatt mellett a nukleáris meghajtású Charles de Gaulle repülőgép-hordozó hajó is megjelent az indopacifikus térség kritikus területein. A Bayern nevű német fregatt Afrika szarvától indult el, hogy 2021 augusztusa és 2022 februárja között Ausztrália és Japán partjainál hajózzon. A célja az volt, hogy a katonai jelenlétet demonstrálja,⁸ ugyanakkor Sanghajban is kikötött, hogy elkerülje annak a Kína-ellenes misszió látszatát. 2024 augusztusában Németország útjára indította a Baden-Württemberg fregattot és a Frankfurt am Main hadihajót, ami súlyos kínai kritikákat váltott ki. Hollandia két alkalommal küldött hajót a kelet-kínai tengerre: 2021-ben a HNLMS Evertsen fregattot, 2024-ben pedig a HNLMS Trompot. A következő évben Olaszország több fregattja is részt vett az ottani multilaterális műveletekben.⁹

6 Sebastian Biba és Rebecca Strating, „Symbolism or Substance? Europe’s Naval Engagement in the Indo-Pacific”, *Contemporary Security Policy* 46, 4. sz. (2025): 1079–1109, <https://doi.org/10.1080/13523260.2025.2518950>.

7 Calle Håkansson és Malin Karlsson, *The EU in the Indo-Pacific: A Pragmatic but Limited Security Actor* Swedish Defence Research Agency, 2025. január, <https://foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%208760>.

8 Charmaine Michalucha-Willoughby, *Mixed Messages and the EU’s Indo-Pacific Strategy* (Hague Centre for Strategic Studies, 2024), <https://docs.dingendael.org/sites/docs/files/2024-05/Mixed-Messages-and-the-EU-Indo-Pacific-Strategy-HCSS-2024.pdf>.

9 Eva Pejsova, „The EU’s Maritime Ambitions in the Indo-Pacific”, *The Diplomat*, 2023. március 14., <https://thediplomat.com/2023/03/the-eus-maritime-ambitions-in-the-indo-pacific/>.

Az Európai Unió és az indo-csendes-óceáni térség szempontjából kulcsfontosságú feladat a két- és többoldalú védelmi együttműködések kiépítése olyan államokkal, amelyek hasonlóan vélekednek az átalakuló világrendről – ilyen mindenekelőtt Japán és Dél-Korea. Az EU és Japán 2024 novemberében kötött ilyen megállapodást, amely a tengeri mellett az űr- és a kiberbiztonság területeit, valamint a hibrid fenyegetésekkel szembeni közös fellépés szükségességét, illetve a fegyverzetkorlátozást is említi.¹⁰ Ugyanabban a hónapban írták alá az EU és Dél-Korea kétoldalú védelmi egyezményét, amely magasabb szintre emelte a korábbi kapcsolatokat.¹¹ Mindkét kelet-ázsiai ország fontos szerepet játszik az Európai Uniót érintő veszélyek és kihívások mérséklésében, a stratégiai autonómia megvalósításában. Ez utóbbit segíti elő Japán például azzal, hogy Olaszország és az Egyesült Királyság mellett a harmadik félként működik közre a Global Air Combat Programme-ban (GCAP), amelynek célja harci repülők közös gyártásával az európai újrafegyverkezés támogatása. Habár az uniós tagállamok katonai eszközök értékesítőjeként is ismertek, miközben Dél-Korea például az EU fegyverimportjában számít partnernek: többek között Lengyelországnak, Csehországnak, Romániának és Finnországnak is értékesített katonai eszközöket.¹²

Az Európai Unió indopacifikus stratégiájának az egyik eleme – a katonai erő demonstrálásán és kapacitásnövelésén túl – a kockázatcsökkentési (de-risking) és az elvi alapú partnerségi (friend-shoring) politika keretében az olyan konnektivitási programok támogatása, amelyek a kínai Övezet és Út Kezdeményezést (Belt and Road Initiative, BRI) ellensúlyozzák. A status quo fennmaradásában érdekelt középhatalmaknak a revizionista hatalmak ellensúlyozását célzó együttműködése több alkalommal is előkerül az átalakuló világrenddel kapcsolatos elemzésekben. Az Európai Unió késve és talán lassan fogott hozzá, hogy az olyan, kritikusnak ítélt területeken, mint a ritka fémek kitermelése, a mesterséges intelligencia (MI) fejlesztése vagy a félvezetők gyártása,

10 „Security and Defence Partnership between the European Union and Japan”, *European Union External Action*, 2024. november 1., <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2024/EU-Japan%20Security%20and%20Defence%20Partnership.pdf>; Richard Ghiasy, Julie Yu-Wen Chen és Jagannath Panda, *Fostering Order in the Indo-Pacific: What the EU Can Learn and Do with Australia, India, Japan, South Korea, and Vietnam* (Institute for Development and Security Policy, University of Helsinki, 2025), <https://www.isdp.eu/wp-content/uploads/2025/02/Special-Paper-Mercator-Feb-27-Feb.pdf>.

11 „Security and Defence Partnership between the European Union and the Republic of Korea”, *European Union External Action*, 2024. november 4., <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2024/EU-RoK%20Security%20and%20Defence%20Partnership.pdf>.

12 Mason Richey, „Europe–South Korea Relations in a Deteriorating International Environment”, *Friedrich Ebert Stiftung*, 2025. október, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/seoul/22419.pdf>.

a Global Gateway és egyéb programok révén gazdaságilag együttműködjön. Azonban e téren különösen fontosnak számít a 2019-ben megkötött uniós–japán gazdasági partnerségi megállapodás, amely az elmúlt években az MI és a digitális partnerség irányába is bővült. A két fél 2025 májusában megrendezett digitális tanácsának a harmadik ülésén az MI mellett az 5G, a 6G és a 2 nanométer méretű félvezetők gyártásában kezdeményeztek együttműködést. Az EU tavaly Dél-Koreával is egy digitális partnerségi megállapodást kötött, amely szintén kiterjed az 5G, a 6G, a kvantumtechnológia és a félvezetőgyártás területére is.

Az Európai Unió politikájának a harmadik pillére a normatív ügyekben történő nyomásgyakorlás, amely a stratégia 1. és 7. pontjához is köthető. Ennek megfelelően az Európai Parlament 2024 novemberében Hongkong kapcsán határozatban ítélte el az emberi jogok megsértését, a kínai nemzetbiztonsági törvényt, és azt, hogy demokráciapárti tüntetőket börtönöztek be. A probléma azonban az, hogy a városállam az EU harmadik legnagyobb gazdasági partnere, és ezeröttszáz európai vállalat ápol szoros gazdasági kapcsolatokat a térséggel.¹³

Európa és Tajvan kapcsolatainak az alakulását az utóbbi években kiemelt médiafigyelem övezi, és a felek közötti építkezés már az indo-csendes-óceáni stratégiában célként jelent meg. Bár a dokumentum óvatosan fogalmaz, s nem nevezi hivatalos partnernek Tajvant, ugyanakkor öt pontban is kitér a Kínai Népköztársaság által magának követelt szigetországgal fenntartott viszony jelentőségére. Egyrészt kiemeli a Tajvani-szoros nyugalmanak és stabilitásának a fontosságát: egy ott kialakuló konfliktus ugyanis Európa biztonságára és gazdasági fejlődésére is kihatna. A dokumentum Japán és Dél-Korea mellett Tajvant is úgynevezett like-minded – vagyis a nyugati demokrácia értékrendjét követő – partnerként értékeli. A stratégia kihangsúlyozza, hogy az EU a rokon mentalitású térségbeli szereplőkkel az együttműködések bővítésére – elsősorban a gazdasági kapcsolatok fejlesztésére, a tudományos-technológiai közös programok indítására, illetve a környezetvédelmi, szabályozási folyamatok összehangolására – törekszik.¹⁴

Az EU és számos európai ország a Peking által hirdetett „egy Kína” elv kereteinek a betartásával, óvatosan, de jelentős lépéseket tett a tajvani

13 Sebastian Contin Trillo-Figueroa, „Moral Bankruptcy: The European Union’s Hollow Stand on Hong Kong”, *China-US Focus*, 2025. március 7., <https://www.chinausfocus.com/foreign-policy/moral-bankruptcy-the-european-unions-hollow-stand-on-hong-kong>.

14 „Joining Communication to the European Parliament and the Council: The EU Strategy for Cooperation in the Indo-Pacific”, *EUR-Lex*, 2021. szeptember 16., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN:2021:24:FIN>.

kapcsolat bővítésére. A Tajvani-szoros biztonságának a stratégiában is célként megfogalmazott fenntartása érdekében 2021 óta német, francia és holland hadihajók keltek át a vitatott területen. A szabad hajózás biztosítását célzó művelet (Freedom of Navigation Operation, FONOP) során végrehajtott manőverek Pekingnek szóló erődemonstrációk, amelyek a status quo fenntartására figyelmeztetnek.¹⁵ Védelmi színezetet kapott az EU és Tajvan közötti dróntechnológiai együttműködés is, amelynek keretein belül eddig Lengyelország vásárolt nagyobb mennyiségben katonai célokra is használható tajvani eszközöket.¹⁶

A gazdasági együttműködés fellendülése 2022-ben, az EU és Tajvan közötti kereskedelmi és befektetési párbeszéddel vette kezdetét: 2024-re a szigetország az európai integráció 13., míg az Európai Unió Tajvan 4. legfontosabb kereskedelmi partnere lett.¹⁷ 2023-ban azonban törést okozott a kapcsolatban, hogy a Bizottság elutasította a tajvani fél számára prioritást élvező, de már évek óta elhalasztott kétoldalú befektetési megállapodást (Bilateral Investment Agreement, BIA). Az uniós indoklás szerint a kétoldalú gazdasági kapcsolatok megfelelő szinten intézményesültek, így a BIA elvesztette a jelentőségét. Az elemzők azonban Peking felé szánt gesztusként értelmezték a brüsszeli döntést.¹⁸ A konfliktust elsímította a félvezetők gyártásában élen járó TSMC ugyanabban az évben tett bejelentése, miszerint Németországban, azon belül is Drezdában építi fel az európai üzemét. A vállalat külföldi terjeszkedése nem csupán gazdasági lépés, hanem a tajpeji kormány chipdiplomáciájának a része. A tízmilliárd eurós projekt a legnagyobb, már a megvalósítás fázisában tartó félvezetőipari beruházás az EU-ban, amely a versenyképességi hanyatlással küzdő nyugati blokk számára a felzárkózáshoz jelenthet kapaszkodót.

A gazdasági együttműködést Tajpej diplomáciai offenzívája kíséri: 2025-ben számos magas rangú politikusa – Hsziao Bi-khim alelnök, a jelenleg kormányzó Demokratikus Haladás Párt (Democratic Progressive Party, DPP)

15 Eva Pejsova, *The EU's Naval Presence in the Indo-Pacific: What Is It Worth?* (The Hague Centre for Strategic Studies, 2023), <https://hcss.nl/wp-content/uploads/2023/03/03-Eva-Pejsova-European-naval-role-in-the-Indo-Pacific.pdf>.

16 Karel Szatters, „Why Poland Is World's Leading Buyer of Taiwanese Drones”, *China Observers in Central and Eastern Europe*, 2025. december 17., <https://chinaobservers.eu/why-poland-is-worlds-leading-buyer-of-taiwanese-drones>.

17 „EU Trade Relations with Taiwan”, *European Commission, Trade and Economic Security*, 2025. május 8., https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/taiwan_en.

18 Thorsten Grömling, „The European Union Crushes Taiwan's Hopes for a Bilateral Investment Agreement”, *Global Taiwan Institute*, 2023. április 3., <https://globaltaiwan.org/2023/04/the-european-union-crushes-taiwans-hopes-for-a-bilateral-investment-agreement/>.

korábbi elnöke, Caj Jing-ven, illetve Lin Csea-lung – is európai körútra érkezett. Válaszul az Európai Parlament és több nemzeti, kormányzati delegáció látogatott el a szigetre.

Összességében az EU és Tajvan közötti kapcsolatok az indo-csendes-óceáni stratégia elfogadása óta jelentősen bővültek. Egyes adatelemzések szerint a két fél interakcióinak a száma 2019 és 2024 között az ötszörösére nőtt.¹⁹ A gazdasági kapcsolatok erősödésével – s különösen a TSMC drezdai beruházásával – a két fél kölcsönös függősége jelentősen megnövekedett, s ezt – az elmúlt év eseményei alapján – Tajvan felkészültebben kezeli. A stratégia végrehajtása tehát zajlik, a folyamatok azonban arra mutatnak, hogy a kapcsolatok alakulására Tajpejnek van nagyobb befolyása.

DÉL-ÁZSIA

Trembeczki Zsolt

Az Európai Unió Dél-Ázsia országaival – különösen a régió vezető hatalmával, Indiával – való kapcsolatai jelentősen bővültek a 2020-as évek első felében. Míg az előző évtizedeket az értékalapú, de általános jellegű nyilatkozatok, valamint a lassan megvalósuló kézzelfogható eredmények határozták meg, 2025 végére több területen is (pl. a kereskedelem, a külföldi befektetések védelme vagy a védelmi ipari beszerzések esetében) érdemi előrelépés történt. Ez az elmozdulás azonban nem a normatív kérdésekben való közeledés felgyorsulását jelenti, hanem az átalakuló globális rendszerben a felek számára egymás viszonylagos felértékelődését tükrözi. Más területeken viszont – például a régióközi infrastrukturális összeköttetés fejlesztése terén – ambiciózus célok fogalmazódtak meg, amelyek gyakorlatba ültetéséhez az érintetteknek komoly biztonsági és geopolitikai kihívásokkal kell megbirkózniuk. A régió országaival Magyarországnak is bővülnek a kapcsolatai: mind a térséggel folytatott kereskedelem volumene, mind az emberi (people-to-people) relációk és a dél-ázsiai országok diaszpóráinak a magyarországi jelenléte jelentős mértékben nőtt (igaz, alacsony bázisról) az elmúlt évtizedben.²⁰

¹⁹ Matej Šimalčík, Karolína Kironská és Antonín Gerstl, szerk., *Partners in Need, Partners Indeed? Tracking Europe–Taiwan Relations amidst Global Disruption* (Central European Institute of Asian Studies, 2025), <https://ceias.eu/partners-in-need-partners-indeed-europe-taiwan-relations>.

²⁰ Trembeczki Zsolt, „Aspirációk és képességek: Dél-Ázsia helye a globális és az európai migrációs térképen”, *Külügyi Szemle* 24, 3. sz. (2025): 204–231., <https://hiiia.hu/wp-content/uploads/2025/09/KSZ-25-3-12-Trembeczki-Zsolt.pdf>.

Az EU és a tagállamai dél-ázsiai politikájának a középpontjában India áll. A két fél viszonya az utóbbi években alacsony bázisszintű, több témakörben felső korlátok által limitált, de egyre robosztusabb stratégiai partnerséggé vált – amely egyrészt India tágabb nyugati kapcsolatrendszerének az időbeli mintázatához illeszkedett, másrészt az egymás stratégiai értékének a megváltozását tükrözte. A vizsgált időszak nagyobb részében a kapcsolatok erősödését – India piacainak a bővülése és a nehéz, de egyre javuló befektetési környezete mellett – a növekvő regionális és globális kínai befolyás és egyre asszertívabbá váló viselkedés miatti közös aggodalom motiválta, akárcsak az indiai–amerikai (az európainál jóval szorosabb) stratégiai partnerséget. Implicit módon ez a megfontolás állt az EU–India Kereskedelmi és Technológiai Tanács (EU–India Trade and Technology Council, TTC) 2022-es felállítása²¹ és a közel egy évtizede elakadt szabadkereskedelmi tárgyalások ugyanazon évben történt újraindítása mögött.

2025 eleje óta azonban további lendületet adott az európai–indiai együttműködésnek az Amerikai Egyesült Államok szövetségesi, illetve stratégiai partneri elköteleződésével kapcsolatos bizalom csökkenése, valamint az az Európai Unió és India részéről is jelentkező igény, hogy a második Trump-adminisztráció kereskedelmi háború közepette a jelenlegi, szabályokon alapuló nemzetközi kereskedelmi és intézményi rendszer felelős pillérjének láttathassák magukat.²² Az év végére elérkezett a kereskedelmi tárgyalások döntő szakasza,²³ és 2026. január 27-én Újdelhiben aláírták az európai uniós–indiai szabadkereskedelmi megállapodást.²⁴ Az azzal párhuzamosan, de annál lassabban haladó beruházásvédelmi tárgyalásokat a felek elkülönítették a szabadkereskedelmitől, hogy ne hátráltassák a Trump-féle vámháborúk

21 „Az EU–India Kereskedelmi és Technológiai Tanács második ülésének legfontosabb eredményei”, *Európai Bizottság*, 2025. február 28., <https://digital-strategy.ec.europa.eu/hu/news/key-outcomes-second-eu-india-trade-and-technology-council>.

22 James Crabtree, „Pivot to Europe: India’s Back-up Plan in Trump’s World”, *European Council on Foreign Relations*, 2025. szeptember 9., <https://ecfr.eu/publication/pivot-to-europe-indias-back-up-plan-in-trumps-world/>; James Crabtree, „In the Wake of Trump: The EU’s Chance to Redefine Its India Relationship”, *European Council on Foreign Relations*, 2025. február 25., <https://ecfr.eu/article/in-the-wake-of-trump-the-eus-chance-to-redefine-its-india-relationship/>.

23 Ignacio García Berceo és André Sapir, „The Time Is Right to Make a European Union–India Trade Deal Happen”, *Bruegel*, 2025. július 7., <https://www.bruegel.org/policy-brief/time-right-make-european-union-india-trade-deal-happen>; Archana Rao, „India’s FTA Network: Updates in 2025”, *India Briefing*, 2025. augusztus 21., <https://www.india-briefing.com/news/indias-free-trade-agreements-updates-2025-36271.html/>.

24 Trembeczki Zsolt, „The EU–India Free Trade Agreement: Economics Unlocked by Geopolitics”, *Magyar Külügyi Intézet*, 2025. február 2., <https://hiia.hu/en/the-eu-india-free-trade-agreement-economics-unlocked-by-geopolitics/>.

közepette stratégiailag fontosabbnak ítélt kereskedelmi áttörést.²⁵ Mivel a szerződés a politikailag legérzékenyebbnek számító területet, a mezőgazdasági termékeket csak igen korlátozott mértékben érinti, és a viszonylag alacsony nemzetközi versenyképességgel bíró indiai kisgazdaságoktól az európai szereplőknek kevés félnivalójuk van, az – a Mercosurral kötöttel ellentétben – nem váltott ki jelentős tiltakozást az uniós agrárszektor vagy az abban jelentős mértékben érdekelt tagállamok – köztük Magyarország – részéről.

Az EU–India TTC működésében szintén előrelépések történtek: a 2025. februári újdélhi miniszteri találkozó során a felek megállapodást kötöttek a 6G-s távközlési szabványok és a félvezetőipari ellátási láncok ellenálló képessége terén történő együttműködésről, hogy mérsékeljék a Kínától való technológiai függést.²⁶ A technológiai kooperációt szerény, de kézzelfogható pénzügyi kötelezettségvállalások is előmozdítják: például egy 60 milliárd eurós közös beruházási alap, amely az akkumulátor-újrahasznosításnak és a hulladékokból nyerhető hidrogén előállításának a kutatására fókuszál. A felek a kritikus ellátási láncok kapcsán egy „korai előrejelző rendszer” létrehozásáról is megállapodtak. A digitális szférában az EU az Indiáéhoz történő konvergenciára törekszik a mesterséges intelligencia szabályozása terén, s az autoriter államok digitális normáival (és az Egyesült Államok üzleti szemléletével) szemben egy „demokratikus ellenmodell” létrehozását tűzték ki célul.²⁷

Az uniós indo-csendes-óceáni stratégia kiemelt pillére a konnektivitás, amit az Európai Unió jórészt a Global Gateway kezdeményezésén keresztül igyekszik előmozdítani. A folyamatban lévő vagy potenciálisan felújuló közlekedési konfliktusok ellenére az EU és India politikailag továbbra is elkötelezett az India–Közél-Kelet–Európa gazdasági folyosó (India–Middle East–Europe Economic Corridor, IMEC) mellett,²⁸ amely a Perzsa-öböl menti arab országok, majd Izrael kikötőin és vasúthálózatán keresztül teremtene összeköttetést India és Európa piacai között.²⁹

25 Manoj Kumar, „India, EU Trade Talks Enter Crucial Phase, Aiming to Seal Deal by Year End”, *Reuters*, 2025. szeptember 12., <https://www.reuters.com/world/india/india-eu-trade-talks-enter-crucial-phase-aiming-seal-deal-by-year-end-2025-09-12/>.

26 „Key Outcomes of the Second EU–India Trade and Technology Council”, *European Commission*, 2025. február 28., <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/key-outcomes-second-eu-india-trade-and-technology-council>.

27 Giorgos Verdi, „Collaborate to Innovate: Three Ways the EU and India Can Upgrade Their Tech Partnership”, *European Council on Foreign Relations*, 2025. február 21., <https://ecfr.eu/article/collaborate-to-innovate-three-ways-the-eu-and-india-can-upgrade-their-tech-partnership/>.

28 Dubravka Šuica, „Check against Delivery”, *European Commission*, 2025. június 9., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_25_1460.

29 Navdeep Suri *et al.*, „India–Middle East–Europe Economic Corridor: Towards a New Discourse in Global Connectivity”, *Observer Research Foundation*, 2024. április 9., <https://www.orfonline.org/research/india-middle-east-europe-economic-corridor-towards-a-new-discourse-in-global-connectivity>.

A kapcsolatok a védelmi és biztonsági területen is fejlődtek, és bár az Európai Unió vagy a tagállamai nem vetekedhetnek az Egyesült Államok stratégiai szerepével, az EU „stratégiai komolysága” az ukrajnai háborúra válaszul elindított fegyverkezési programok eredményeként jelentősen megnőtt India szemében.³⁰ Fontos mérföldkő volt az indiai haditengerészet és az Európai Unió Haditengerészeti Erejének (European Union Naval Force, EUNAVFOR) a 2025 júniusában megrendezett első közös hadgyakorlata, amelynek során a felek növelték a tengeri erők közötti interoperabilitást,³¹ ami jól illeszkedett az EU „koordinált tengeri jelenlét” (Coordinated Maritime Presence, CMP) koncepciójához és azon igényéhez, hogy nettó biztonsági szolgáltatóként lépjen fel az Indiai-óceánon. Az EU indo-csendes-óceáni stratégiájában gyakran hivatkozott Team Europe nemzetállami oldaláról Franciaország a 2020–2024-es időszakban India második legnagyobb hadiipari beszállítójává vált (33 százalékos részarányával alig 3 százalékponttal maradt le az előző négy évben még 70%-os részesedésű Oroszországtól).³²

Habár a régió legnagyobb és legnépesebb országaként India domináns helyet tölt be az EU dél-ázsiai kapcsolataiban, az Európai Unió a kisebb térségbeli országokkal is bővíti az együttműködését, miközben kerülni igyekszik az azok államközi konfliktusaiban és vitáiban való nyilvános részrehajlást. A törekeny régió stabilitásának a szem előtt tartásával például Pakisztán számára az emberi jogok ottani helyzetével kapcsolatos aggodalmak ellenére 2027-ig meghosszabbította a fejlődő országoknak nyújtott kedvezményes piaci hozzáférés státuszát (Generalized Scheme of Preference Plus, GSP+). Ez a „stabilitási horgony” hozzájárulhat ahhoz, hogy Dél-Ázsia második legnagyobb és legnépesebb, Indiához hasonlóan nukleáris fegyverekkel rendelkező országa előreléphessen a gazdasága és a politikai rendszere stabilizálása terén.³³ A 2025 novemberében tartott hetedik EU–Pakisztán Stratégiai Párbeszéd a regionális biztonság és a terrorizmus elleni küzdelem mellett a kereskedelemre, a migráció

30 James Crabtree megjegyzését lásd: Milan Vaishnav, műsorvezető, *Grand Tamasha*, 6. epizód, „Can Europe be India's Plan B?”, *Carnegie Endowment for International Peace*, 2025. szeptember 16., <https://carnegieendowment.org/podcasts/grand-tamasha/can-europe-be-indias-plan-b?lang=en>.

31 „EUNAVFOR ATALANTA and Indian Navy Conduct a Naval Exercise in Indian Ocean”, *EU Naval Force Operation ATALANTA*, 2025. június 5., <https://eunavfor.eu/news/eunavfor-atalanta-and-indian-navy-conduct-naval-exercise-indian-ocean/>; „India, EU Begin 1st Naval Exercises”, *StratPost*, 2025. május 31., <https://stratpost.com/india-eu-begin-1st-naval-exercises/>.

32 Mathew George *et al.*, „Trends in International Arms Transfers”, *Stockholm International Peace Research Institute*, 2025. március, https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-03/fs_2503_at_2024_0.pdf.

33 „Pakistan, EU Delegation Agree to Strengthen Partnership under GSP+ Framework”, *Arab News*, 2025. október 27., <https://www.arabnews.com/node/2620397/pakistan>.

kezelésére és a humántőke fejlődésének az előmozdítására összpontosított.³⁴

A 176 milliós népességével a régió harmadik legnépesebb országa, Banglades kapcsán az EU érzékeny egyensúlyozó politikát folytat. Mivel az elkövetkező években várhatóan kilép az ENSZ által nyilvántartott „legszegényebb országok” (least developed countries, LDC) közül, elveszíti azon előnyöket, amelyeket az exportra termelő textilipari szektora az európai piacokon ma még élvez.³⁵ Az általános preferencia-rendszer plusz (Generalized Scheme for Preference Plus, GSP+) keretén belül nyújtott kedvezmények meghosszabbításának a kérdését az EU arra használja, hogy a saját munkaügyi és emberi jogi normáinak az átvételét és betartását ösztönözze.³⁶ Emellett egy megújulóenergia-csomagot ajánlott fel a Global Gateway keretében: 395 millió euró értékben fektetne be szél- és napenergia-projektekbe, hogy segítse csökkenteni Bangladesnek a fosszilis tüzelőanyagoktól és kínai beruházásfinanszírozástól való függését.³⁷ Magyar szempontból mind Pakisztán, mind Banglades viszonylatában kiemelten fontos kérdés a migráció szabályozott mederben tartása, különösen a magyar külképviseltekre minden évben beadott kirívó számú diákvízum-kérelem elbírálása tekintetében.³⁸

A kisebb himaljai államokban és dél-ázsiai szigetországokban az EU helyi „lábnyomát” az infrastrukturális és a politikai szerepvállalás határozza meg. Nepálban a Global Gateway kézzelfogható sikert hozott a 2024-ben felavatott, 220 kilovoltos Chilime–Trisuli-távvezetékkel,³⁹ amely hozzájárult az ország tekintélyes vízenergia-potenciáljának a tágabb dél-ázsiai villamosenergia-piacba való integrálásához. Az EU Srí Lankán 2021 és 2024 között egy 60 millió

34 „Seventh Round of the European Union–Pakistan Strategic Dialogue on 21 November 2025”, *European Union External Action*, 2025. november 23., https://www.eeas.europa.eu/eeas/seventh-round-european-union-pakistan-strategic-dialogue-21-november-2025_en; „Joint Press Communiqué – Seventh Round of the European Union–Pakistan Strategic Dialogue on 21 November 2025”, *Ministry of Foreign Affairs of the Islamic Republic of Pakistan*, 2025. november 25., <https://mofa.gov.pk/press-releases/joint-press-communication-seventh-round-of-the-european-union-pakistan-strategic-dialogue-on-21-november-2025/>.

35 „Bangladesh: €395 Million EIB and EU Backing for Renewable Energy Projects”, *European Investment Bank*, 2023. október 25., <https://www.eib.org/en/press/news/bangladesh-eur-395-million-eib-and-eu-backing-for-renewable-energy-projects>.

36 European Commission, „Bangladesh: €395 million EIB and EU Backing for Renewable Energy Projects”, *DevelopmentAid*, 2023. október 26., <https://www.developmentaid.org/news-stream/post/169402/bangladesh-renewable-energy-projects>.

37 Abdul Kashem, „Bangladesh Moves to Sign FTA with EU to Secure Post-LDC Trade”, *The Business Standard*, 2025. október 19., <https://www.tbsnews.net/bangladesh/bangladesh-moves-sign-fta-eu-secure-post-ldc-trade-privileges-1263946>.

38 Trembeczki: „Aspirációk és képességek”.

39 Directorate General for International Partnerships, „Global Gateway: EU and Nepal Launch New Flagship to Support Electrification of Rural Areas”, *European Commission*, 2024. május 17., https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/global-gateway-eu-and-nepal-launch-new-flagship-support-electrification-rural-areas-2024-05-17_en.

eurós alapot hozott létre, amelyet a 2025–2027-es periódusra további 35 millió euróval egészített ki, hogy előmozdítsa az ENSZ fenntartható fejlődési céljai (Sustainable Development Goals, SDG) közül két területet: a zöld újjáépítést és a befogadó és békés társadalom megteremtését. A Maldív-szigetekkel folytatott párbeszéd a gazdasági témák (turizmus, beruházások, pénzügyi szektor) mellett a terrorizmus elleni küzdelemre és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességre összpontosít.⁴⁰

AZ EU INDO-CSENDES-ÓCEÁNI STRATÉGIÁJA A GYAKORLATBAN: AZ ASEAN RÉGIÓ

Goreczky Péter

Az Európai Unió 2021-ben kiadott indo-csendes-óceáni stratégiájának a hét fókuszterülete közül Délkelet-Ázsia kapcsán a gazdasági relációkkal, a konnektivitással és a védelempolitikával foglalkozunk részletesen. Az utóbbi területén megvalósuló együttműködésre vonatkozó fejezet célkitűzésként fogalmazta meg, hogy az EU több közös hadgyakorlatot szervezzen a térségbeli partnerekkel, illetve erősödjön az ottani haditengerészeti diplomáciája. Már a stratégia 2021. szeptemberi megjelenése előtt is tartottak néhány alkalommal közös hadgyakorlatot az EU-tagállamok – elsősorban Franciaország és Hollandia – és a délkelet-ázsiai országok. Azóta tovább erősödött ez az együttműködés: 2022-ben az EU és Indonézia az Arab-tengeren, 2025-ben pedig a francia erők és a Fülöp-szigetek haditengerészete a Dél-kínai-tengeren rendezett közös hadgyakorlatot. Az utóbbin a francia Charles de Gaulle nukleáris repülőgép-hordozó is részt vett.⁴¹ Tavaly az EU, Japán, valamint öt délkelet-ázsiai ország katonái Bangkokban is közösen gyakorlatoztak. Az elmúlt négy évben francia, német, olasz és holland hadihajók is megjelentek a térség kikötőiben, ahol diplomáciai jelentőségű látogatások zajlottak.

Brüsszel célul tűzte ki azt is, hogy az EU nagyobb szerepet játsszon Délkelet-Ázsia védelempolitikai formációiban, kiemelten az ASEAN Védelmi Miniszteri Találkozóján (ASEAN Defence Ministers' Meeting, ADMM), illetve a Kelet-Ázsia Fórumon (East Asia Summit, EAS). Sőt, jelentkezést is nyújtott be az ADMM egyes munkacsoportjaiban való megfigyelői státuszra – az ASEAN

40 „Sixth Maldives–EU Policy Dialogue – Joint Press Release”, *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Maldives*, 2022. november 23., <https://foreign.gov.mv/index.php/en/media-center/statements/sixth-maldives-eu-policy-dialogue-joint-press-release>.

41 Oman Al Yahyai, „French and Filipino Forces Conduct Joint Naval Exercises amid South China Sea Tensions”, *Euronews*, 2025. február 24., https://www.euronews.com/2025/02/24/france-and-the-philippines-look-to-strengthen-ties-after-joint-drills?utm_source=chatgpt.com.

azonban azt még nem hagyta jóvá. Ugyanakkor továbbra is külső szereplőként vesz részt az ASEAN vezette regionális dialógusban, vagyis az EAS kapcsán nem történt változás 2021 óta. A térség biztonságpolitikai viszonyai szempontjából továbbra is meghatározó téma a dél-kínai-tengeri területi vita, amelynek kapcsán az EU 2021 óta is viszonylag következetesen képviseli az álláspontját: az ENSZ Tengerjogi Egyezményének (United Nations Convention on the Law of Sea, UNCLOS) a fontosságát és a 2016-os bírósági döntés jogi súlyát hangoztatja, illetve elítéli az egyoldalú erődemonstrációkat, köztük a kínai parti őrség akcióit. Ebbe a trendbe illeszkedett Josep Borrell 2024-es vietnámi látogatása,⁴² az EU és a Fülöp-szigetek közti formális biztonsági párbeszédéről hozott döntés, valamint az ASEAN és az EU vezetőinek a dél-kínai-tengeri magatartási kódexről folyó tárgyalások folytatásának a fontosságát hangsúlyozó nyilatkozata.⁴³

Az uniós indo-csendes-óceáni stratégia hét pilléréből a konnektivitással foglalkozó fejezet a szállítmányozásra vonatkozó párbeszédet és a légi közlekedési partnerségek fontosságát emeli ki. Az EU 2021 decemberében, vagyis a stratégia megjelenését követően hirdette meg a Global Gateway nevet viselő átfogó nemzetközi konnektivitási programját, amely alapul szolgált az ASEAN-szintű Team Europe Kezdeményezések (Team Europe Initiatives, TEI) elindításához. Az utóbbiak közül mérföldkőnek számít a 2022 decemberében megkezdett Sustainable Connectivity, míg tagállami szinten a Fülöp-szigetek kapcsán 2024 februárjában bejelentett digitális gazdaságfejlesztési csomagot, illetve Laosz egyik fő közlekedési útvonalának a megújítását érdemes kiemelni. Az okos- és zöldvárosok vonatkozásában 2022 júliusában tartották Jakartában a két térség közötti első tudáscsereworkshopot, s további lényeges fejleményként említendő, hogy a 2025 októberében rendezett Global Gateway Forumon az EU szándéknyilatkozatot írt alá az ASEAN térség villamosenergia-hálózatának az uniós tagállamok, fejlesztési pénzüzetek és az Ázsiai Fejlesztési Bank (Asian Development Bank, ADB) közös részvételével történő megerősítéséről. 2022 októberében pedig a légi közlekedési kapcsolatokról kötött átfogó megállapodást (Comprehensive Air Transport Agreement, CATA) az ASEAN és az Európai Unió. Az előkészítő tárgyalások már 2021 júniusában lezárultak, így az egyezmény nem tekinthető az indo-csendes-óceáni stratégia következményének, ugyanakkor

42 Francesco Guarascio, „EU’s Borrell to Discuss Security, Climate Policy with Vietnam Next Week”, *Reuters*, 2024. július 22., <https://www.reuters.com/world/eus-borrell-discuss-security-climate-policy-with-vietnam-next-week-2024-07-22/>.

43 General Secretariat of the Council, „EU–ASEAN Commemorative Summit”, *Council of the European Union*, 2022. december 14., <https://www.consilium.europa.eu/media/60846/eu-asean-leaders-statement.pdf>.

beleillik az abban felvázolt stratégiai irányba. A megkötése előtt csak a két térség egyes országai közti légi közlekedési szerződések biztosítottak járatokat, a CATA viszont régiós szintű engedélyezést vezetett be, s így több közvetlen járat indítása vált lehetővé, illetve kevesebb átszállásra és rövidebb utazási időre van szükség.⁴⁴

A stratégia a gazdasági kapcsolatokon belül kiemelt célként kezeli a kereskedelmi megállapodásokat és a partnerségeket. A Délkelet-Ázsia kapcsán 2021 óta történt fejlemények közül kiemelkedik az Indonéziával tető alá hozott átfogó gazdasági partnerségi megállapodás, amelyet 2025. szeptember 23-án véglegesítettek.⁴⁵ A hatályba lépéséhez még szükség van az Európai Parlament hozzájárulására és Indonézia ratifikációjára. Az Institut der deutschen Wirtschaft tanulmánya szerint a megállapodás eredményeként 36-44 százalékkal nőhet az Indonéziába irányuló uniós export.⁴⁶ Az EU újraindította a szabadkereskedelmi tárgyalásokat 2023-ban Thaifölddel – amelyek lezárása még idén várható –, 2024-ben a Fülöp-szigetekkel, 2025-ben pedig Malajziával. A várakozások szerint az utóbbiakkal kapcsolatban is meg tudnak állapodni a felek 2026 vagy 2027 folyamán – a legnehezebben a közbeszerzésekben való részvételtől, illetve a mezőgazdasági termékek esetében a piaci hozzáférésről.

Az indo-csendes-óceáni stratégia elfogadása óta történt eredmények összességüként elmondható, hogy az EU komoly lépéseket tett a biztonságpolitikai együttműködés terén, miközben nem számít meghatározó geopolitikai hatalomnak a térségben, és várhatóan nem válik azzá a jövőben sem. A konnektivitás területén is erősödött az aktivitása, s ebben minden bizonnyal közrejátszott a Global Gateway kezdeményezés elindítása, amely tágabb földrajzi horizonttal ugyan, de gyakorlatilag a konnektivitási pillér megvalósítási programjának is tekinthető. A szabadkereskedelmi megállapodások kapcsán az EU kifejezetten aktív volt a stratégia végrehajtásában, amelyek jelentősége a nemzetközi kereskedelmi rendszer átalakulása és az amerikai vámpolitika fényében még inkább felértékelődik. Az EU és a régió kereskedelmi együttműködésének további lendületet adhat, hogy mindkét fél igyekszik csökkenteni az amerikai exportnak való kitettségét.

44 Steven Truxal és Garry Pratama, „ASEAN–EU Comprehensive Air Transport Agreement: Perspectives from Both Regions”, *Universiteit Leiden*, 2025. július, https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/rechtsgeleerdheid/instituut-voor-publiekrecht/lucht--en-ruimterecht/ralp_2025_02.pdf.

45 „EU and Indonesia Conclude Negotiations on IEU CEPA”, *European External Action Service*, 2025. szeptember 23., <https://www.eeas.europa.eu/delegations/indonesia/ieucepa-pressrelease-en>.

46 Samina Sultan, Gero Kunath, Henrik Förster és Jürgen Matthes, „Indonesia: A New Indo-Pacific Partner?”, *Institut der deutschen Wirtschaft*, 2024. február 15., https://www.iwkoeln.de/fileadmin/user_upload/Studien/Report/PDF/2024/IW-Report_2024-Indonesia.pdf?utm_source=chatgpt.com.

Az EU tehát az ASEAN térségben fontos lépéseket tett az indo-csendes-óceáni stratégia megvalósítása terén, ugyanakkor kiderültek a célok megvalósításának a korlátai is. A biztonsági pillért továbbra is a közös hadgyakorlatok és a haditengerészeti kikötők diplomáciai célú látogatása jelenti, ami kevés ahhoz, hogy megvalósuljon az a célkitűzés, hogy az EU nagyobb szerepet játsszon az ASEAN biztonsági együttműködési struktúráiban. Hasonló a helyzet a konnektivitási pillér esetében is. A stratégiában megfogalmazott cél szerint az Európai Unió a konnektivitás valamennyi területén erősíteni akarja az együttműködését az indopacifikus térségbeli partnerekkel. A tapasztalat ugyanakkor az, hogy az általa finanszírozott fejlesztési projektek jellemzően nem érik el azt az értéket, hogy áttörésről lehessen beszélni. Ezért érdemes lenne kiválasztania azokat az együttműködési területeket, amelyekben a legtöbb hozzáadott értéket tudja felkínálni, vagy pedig az olyan rés piacokat, amelyeket Kína nem tud, illetve nem akar lefedni. Magyarország szempontjából ilyen terület például a vízközműfejlesztés: a magyar technológia iránt évek óta komoly kereslet mutatkozik Délkelet-Ázsiában. A gazdasági kapcsolatok terén az uniós stratégia kiemelt célként említette az ellátási láncok diverzifikációját és ellenállóbbá tételét. Ugyanakkor ez ügyben a legjobb esetben is csak hosszú távon lehet érdemi előrelépésre számítani, mert az EU jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy az indo-csendes-óceáni partnereivel való együttműködés révén átvegye Kína szerepét az ellátási láncokban. Összességében tehát az EU számára a stratégia megvalósításában a szintlépés jelenti a fő kihívást, s e téren egyelőre csupán a beruházási és kereskedelmi kapcsolatok jelentik a kivételt.

AUSZTRÁLIA ÉS A DÉL-CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉG

Buzna Viktor

Bár az általunk vizsgált térségek közül a dél-csendes-óceáni esik a legmesszebb az Európai Uniótól, mégis ahhoz fűződnek az EU-nak a legközvetlenebb kapcsolatai. Franciaország a mai napig rendelkezik ott gyarmatokkal, ezért Új-Kaledónia, Francia Polinézia, valamint Wallis és Futuna lakosai az EU teljes jogú állampolgárai.⁴⁷ Sajátos a blokknak az Ausztráliával, illetve Új-Zélanddal való múltja is. A 2020-as brexitet megelőzően a két csendes-óceáni ország a brit Nemzetközösség tagjaként élvezett bizonyos kedvezményeket az Egyesült

Királyságban, s így az EU-ban is.⁴⁸

Az utóbbi években a dél-csendes-óceáni térség biztonsági környezete gyorsan változott, elsősorban Kína és az Amerikai Egyesült Államok regionális versengése miatt. Peking dinamikusan építi a kapcsolatait a térség államaival, s e téren a Salamon-szigetekkel kötött biztonsági megállapodása fordulóponthozott: komoly aggodalmat váltott ki Canberrában és Washingtonban egyaránt.⁴⁹ Válaszul Ausztrália tovább mélyítette az általa, valamint az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok alkotta szövetségen, az AUKUS-on belüli katonai együttműködését, különösen a nukleáris meghajtású tengeralattjárókra vonatkozó programot. Több csendes-óceáni ország, köztük Pápua Új-Guinea és a Fidzsi-szigetek is igyekszik megtalálni az egyensúlyt a kínai befektetések és az ausztrál–amerikai biztonsági garanciák között.⁵⁰ Miközben egyre több fegyver áramlik a térségbe, az ott élők elsőként tapasztalják meg a klímaváltozás közvetlen, egzisztenciális fenyegetését is. Egyes szigetországok – elsősorban Tuvalu – a következő évtizedekben a tengerszint folyamatos emelkedése miatt el is fognak tűnni az óceánban.⁵¹ Összességében kijelenthető, hogy a térség stratégiai jelentősége megnőtt, a rivalizáló nagyhatalmi befolyás pedig egyre inkább meghatározza a lokális politikai és biztonsági folyamatokat.

Az EU 2021-es stratégiának az egyik érdekessége, hogy a drasztikus környezeti változások ellenére a Bizottság abban nem azonosítja önálló térségként a dél-csendes-óceáni régiót. Ennek oka részben az, hogy a 2000-ben aláírt Cotonoui Megállapodást vette alapul, amelyben az afrikai, a karib-tengeri és a csendes-óceáni államok kerültek egy régióba. A geopolitikai realitások 2021 óta azonban felülírták az uniós elképzeléseket, ami az EU érdekérvényesítését is lassítja. A stratégia a dél-csendes-óceáni országokkal egy olyan gazdasági partnerség (Economic Partnership Agreement, EPA) kialakítását tűzte ki célul, amely „stabil alapot biztosít a közös értékek és célok mentén épülő, szorosabb politikai és stratégiai együttműködéshez”,⁵² továbbá kiemeli, hogy az EU

48 Nina Markovic Khaze, „Historical Lessons for Australia’s Foreign Policy: The Case of British EEC Membership”, *Australia and New Zealand Journal of European Studies* 9, 2. sz. (2017).

49 Lindsay Maizland és Claire Fong, „What the China–Solomon Islands Pact Means for the U.S. and South Pacific”, *Council on Foreign Relations*, 2025. november 6., <https://www.cfr.org/in-brief/china-solomon-islands-security-pact-us-south-pacific>.

50 Felicity Acworth, „Managing Growing Strategic Competition in the South Pacific: Hedging the Pacific Way”, *Victoria University of Wellington*, 2024. február 27., <https://openaccess.wgtn.ac.nz/articles/thesis/Managing-Growing-Strategic-Competition-In-The-South-Pacific-Hedging-The-Pacific-Way/21173914>.

51 Charlotte Knaus, „»We Don’t Want to Disappear«: Tuvalu Fights for Climate Action and Survival”, *Al Jazeera*, 2025. október 10., <https://www.aljazeera.com/news/2025/10/10/we-dont-want-to-disappear-tuvalu-fights-for-climate-action-and-survival>.

52 „Joint Communication to the European Parliament and the Council: The EU Strategy for Cooperation in the Indo-Pacific”, *EUR-Lex*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TEXT/?uri=JOIN:2021:24:FIN>.

keresi a kapcsolatot a térség államaival, és támogatja a legfontosabb regionális együttműködést, a Csendes-óceáni Fórumot (Pacific Islands Forum, PIF).

A stratégia aláírása óta azonban az EU egyetlen új gazdasági partnerséget sem véglegesített a térség országaival. Pápua Új-Guinea még 2011 májusában ratifikálta az EPA-tagságát, míg a Fidzsi-szigetek kormánya 2014 júliusában kezdte alkalmazni a megállapodást. Szamoa 2018-ban, a Salamon-szigetek pedig 2020-ban csatlakozott az együttműködéshez.⁵³ 2021 óta aláírták ugyan, de még nem teljesen ratifikálták a Cotonoui Megállapodást kiegészítő, az emberi jogoktól a klímapolitikán keresztül a kereskedelmi együttműködésig terjedően számos kérdést felölelő Szamoai Megállapodást.⁵⁴

Bár nem vádolható tétlenkedéssel az Európai Unió, a térségbeli viszonylagos befolyása mégis rohamosan csökken. A Global Gateway infrastruktúra-fejlesztési programok keretein belül a helyi partnereivel közösen 300 millió eurót fektet be a térségben.⁵⁵ Kína azonban már 2008 és 2022 között 10,6 milliárd dollár értékű beruházást vitt a régióba, amelyből nagyjából 4,5 milliárdnyi valósult meg – többek között hajókikötők, utak építésében vesznek részt kínai cégek.⁵⁶ Az EU-nál aktívabban lép fel Washington is: 2023 óta három új diplomáciai képviselet létesült, valamint 810 millió dollár értékű fejlesztési alapot jelentett be.⁵⁷ Összességében tehát az EU lassú kiszorulása látható, a régió így egyre inkább az Egyesült Államok és Kína nagyhatalmi játéktérévé válik.

Ambiciózus terveket fogalmazott meg viszont az EU a 2021-es stratégiájában Ausztráliával kapcsolatban. Célként tűzte ki egy szabadkereskedelmi egyezmény aláírását, illetve erősíteni kívánja az együttműködést a környezetvédelem, a tengeri kereskedelem, a tudományos kutatás és a regionális biztonság fenntartása terén is. Bevonná továbbá Canberrát az infrastruktúra-fejlesztést célzó konnektivitási együttműködésbe is.

53 „Pacific: EU Trade Relations with the Pacific. Facts, Figures and Latest Developments”, *European Commission*, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/pacific_en.

54 „Cotonou Agreement”, *EUR-Lex*, 2022. augusztus 30., <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/cotonou-agreement.html>.

55 Directorate-General for International Partnerships, „Global Gateway: The European Union to Invest Close to €300 Million in the Pacific”, *European Commission*, 2025.szeptember 5., https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/global-gateway-european-union-invest-close-eu300-million-pacific-2025-09-05_en.

56 Christopher K. Colley, „The South Pacific Is the New Frontline in the Rivalry with China”, *War on the Rocks*, 2025. március 26., <https://warontherocks.com/2025/03/the-south-pacific-is-the-new-frontline-in-the-rivalry-with-china/>.

57 Zongyuan Zoe Liu, „What the China–Solomon Islands Pact Means for the U.S. and South Pacific”, *Council on Foreign Relations*, 2022. május 4., <https://www.cfr.org/in-brief/china-solomon-islands-security-pact-us-south-pacific>.

Az Ausztráliával való kapcsolatok élénkítésére vonatkozó szándék több szempontból is indokolt. Az EU a harmadik legnagyobb exportőr Ausztrália számára, míg az utóbbi az uniós kereskedelmi partnerek listáján csak a huszadik helyen áll. A Canberra oldalán mutatkozó jelentős deficit kiegyensúlyozása közös érdek lehet, a déli kontinens ugyanis bővelkedik olyan nyersanyagokban – mindenekelőtt ritkaföldfémekben –, amelyek a most zajló technológiai forradalom felpörgésével globális hiánycikké válnak. A közös kulturális, történelmi gyökerek miatt Ausztrália hagyományosan Európa hídfőállásának számít a távoli régióban.⁵⁸ Ráadásul a geopolitikai viszonyok változását proaktívan kezeli, s a térség középhatalmává vált. Az uniós stratégiában rögzített kezdeményezések kedvező fogadtatásban részesültek ausztrál oldalról, részint az országot 2022 óta vezető munkáspárti kormány nyitottsága eredményeként.

Minden adott tehát ahhoz, hogy az Európai Unió jelentősen mélyítse a kapcsolatait Canberrával. A 2021-ben meghirdetett célok tekintetében sokáig nem történt áttörés: a szabadkereskedelmi megállapodás tárgyalásai nem haladtak a tervezett ütemben, noha már 2019-ben elindultak, sőt az agrárpiacok megnyitása körüli viták miatt 2023-ban az ausztrál fél meg is szakította az egyeztetéseket. Végül idén márciusban következett be a fordulat: a felek Canberrában aláírták a mintegy 10 milliárd ausztrál dollár értékű gazdasági együttműködést megalapozó átfogó szabadkereskedelmi megállapodást. A mindkét fél által „win-win” eredményként értékelt egyezmény nemcsak a kereskedelem liberalizációját jelenti, hanem a kritikus nyersanyagokhoz való hozzáférést és az ellátási láncok biztonságát is stratégiai szintre emeli. Ugyanakkor a teljes körű hatályba lépése még ratifikációhoz kötött, így a gyakorlati gazdasági hatásai csak a következő években jelentkezhetnek.⁵⁹

A politikai kommunikáció szintjén a klímapolitikai együttműködés is folytatódott: a felek között intézményesített kereteken belül zajlik a párbeszéd (EU–Ausztrália High-Level Dialogue on Climate Change), azonban a delegációk látogatásain kívül nincs hír konkrét fejleményekről. A tengeri hajózás biztonságát célzó uniós műveletekben (Operation Aspides és Operation Atlanta) az ausztrálok is részt vesznek, azok azonban a Vörös-tengeren, illetve Afrika keleti partjainál zajlanak, és nem az EU dél-csendes-óceáni jelenlétét erősítik. Az EU

58 „EU Trade Relations with Australia. Facts, Figures and Latest Developments”, *European Commission*, 2025. május 8., https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/australia_en.

59 Lana Lam, „Australia and EU Agree Sweeping Trade Deal in Face of Global Uncertainty”, *BBC News*, 2026. március 24., <https://www.bbc.com/news/articles/clj6g6l6lq70>.

2021-es stratégiájában a legmerészebb ambíció a térségbeli biztonság megőrzése kapcsán előírányzott szerepvállalás. A dokumentum még az Ausztráliát, Japánt, Indiát és az Egyesült Államokat tömörítő stratégiai partnerség, a Quad iránti uniós nyitottságra is utal. Az idő azonban e tekintetben sem igazolta az EU számításait. A Quaddal nem sikerült strukturált együttműködést kiépítenie az elmúlt években, ráadásul az indo-csendes-óceáni biztonsági architektúra ma már jórészt az AUKUS együttműködésen keresztül szerveződik.⁶⁰

KONKLÚZIÓ

Az elemzésből kiderült, hogy az Európai Unió egy 2021 óta jelentősen átalakult stratégiai környezetben hajtja végre az indo-csendes-óceáni stratégiáját. Az orosz–ukrán háború, az európai gazdasági és energetikai válság, valamint a nagyhatalmi rivalizálás éleződése ellenére továbbra is jelentős politikai és diplomáciai erőforrásokat fordít a térségre. A dokumentumban előírányzott tengeri jelenlét, a partnerségi mechanizmusok fenntartása, valamint a Tajvannal és más regionális szereplőkkel folytatott együttműködés azt jelzi, hogy az indopacifikus térségnek az uniós gondolkodásban betöltött stratégiai jelentősége nem csökkent.

Mindazonáltal a stratégia végrehajtása – amint azt az egyes szakpolitikai területek elemzése is igazolja – lassan, töredezetten és korlátozott hatékonysággal indult el. Az eredményekben pedig jelentős szerepet játszanak a tagállamok, amelyek bilaterális és regionális szinten is jelentős lépéseket tesznek a térségi kapcsolatépítés érdekében. Kiváló példa erre a tengeri kapcsolattal nem rendelkező Csehország, amely 2022-ben fogadta el a saját regionális stratégiáját, s az egyik fő megállapítása, hogy az EU aktív jelenléttel bír a térségben ugyan, ám a helyi kapcsolatok alakításában és a napirend formálásában fokozatosan elveszítette a kezdeményező szerepét. A jelen tanulmányban bemutatott példák – így a Tajvan körüli politikai óvatosság, a tengeri jelenlét szimbolikus jellege vagy a kétoldalú gazdasági kezdeményezések korlátai – arra utalnak, hogy az EU többnyire az amerikai és a kínai lépésekre reagál, nem pedig önálló keretet kínál a regionális együttműködéshez.

Ezt a helyzetet tovább rontja, hogy az indo-csendes-óceáni stratégia egyre inkább más, túlzottan ambiciózus uniós programok – különösen a Global

60 Jagannath Panda, „Quad Plus EU: A Viable Option for the Times?”, in *The EU Indo-Pacific Bid: Sailing through Economic and Security Competition*, szerk. Fabrizio Fasulo (Ledizioni LediPublishing, 2023), 31–50.

Gateway – alá rendelődik. Az erőforrások és a politikai figyelem megoszlása következtében az EU regionális stratégiája nem képes önállóan érvényesülni, ami strukturálisan korlátozza az indopacifikus térségbeli kezdeményezőképesége visszaszerzését.

A pozitívumok mellett tehát látványosan megmutatkoznak a stratégia korlátai is. Ami a biztonsági dimenziót illeti, az EU katonai jelenléte nem lépett túl az eseti jellegén, így az továbbra sem mérhető össze Kína vagy az USA haditengerészetének a térségbeli működésével. Ennek következtében az a régió számára inkább szimbolikus jelentőségű lehet, így az USA és Kína rivalizálásában az oldalváltást elkerülni igyekvő országok számára nem fogja érdemben kiegyensúlyozottabbá tenni a biztonsági kapcsolatokat. A konnektivitás terén némileg hasonló a helyzet. Az aktívabb szerepvállalás felé tett uniós lépések ellenére – amint azt Délkelet-Ázsia példája mutatja – az EU által finanszírozott fejlesztési projektek jellemzően nem érik el azt az értéket, hogy áttörésről lehessen beszélni. Az ASEAN-országok energiaigénye például 2040-ig várhatóan 70 százalékkal fog nőni,⁶¹ s egy ilyen mértékű szükséglet mellett az erőfeszítések eddigi nagyságának a folytatása kevés lesz ahhoz, hogy az EU megközelítse Kínának vagy Japánnak a régió fejlesztési politikájában betöltött szerepét. A gazdasági kapcsolatok terén az Európai Unió kiemelt célként jelölte meg az ellátási láncok diverzifikációját és ellenállóbbá tételét. Az elmúlt év kereskedelmi háborús eseményei ugyanakkor megmutatták, hogy e téren a legjobb esetben is csak hosszú távon lehet érdemi előrelépésre számítani, az EU jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy az indo-csendes-óceáni partnereivel együttműködve kiváltsa Kínának az ellátási láncokban megvalósuló hegemóniáját.

61 „Unlocking ASEAN’s Infrastructure Potential: Key Investment Opportunities in Southeast Asia”, *Source of Asia*, 2024. december 17., <https://www.sourceofasia.com/unlocking-aseans-infrastructure-potential-key-investment-opportunities-in-southeast-asia/>.

**MAGYAR
KÜLÜGYI
INTÉZET**